

Пасько В. В.

ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНІВ

Серед лексичних труднощів науково-технічного перекладу виділяють багатозначність слів (термінів) та вибір адекватного словникового відповідника або варіанту перекладу слова (терміна), особливості вживання загальнонародних слів у науково-технічних текстах, правильне застосування того чи іншого способу перекладу лексики, визначення межі припустимості перекладацьких лексичних трансформацій, переклад термінів-неологізмів, абревіатур. Слід уникати псевдоінтернаціоналізмів: лексикалізованих форм множини іменників і термінів-омонімів, етноспецифічної лексики і етнонаціональної варіантності термінів, іншомовних слів і термінів у перекладній науково-технічній літературі, різного роду власних імен і назв (фірм, установ і організацій) тощо.

До граматичних відмінностей належать особливості граматичної будови мови, форми і традиції письмового наукового мовлення. Наприклад, у романо-германських фахових текстах значно частіше, ніж в українських, вживаються форми пасивного стану та неособові форми дієслова, дієприкметникові звороти й специфічні синтаксичні конструкції, особові займенники першої особи однини та одночленні інфінітивні й номінативні речення тощо. Основна складність перекладу науково-технічних текстів, а саме переклад термінів, полягає у розкритті та передачі засобами української мови іншомовних реалій. Обов'язковою умовою повноцінного перекладу будь-якого спеціального тексту, особливо науково-технічного, передбачає повне розуміння його перекладачем. Механічне заучування термінів, без проникнення у їх сутність, без знання самих явищ, процесів та механізмів, про які йдеться в оригіналі, може призвести до грубих помилок у перекладі. Елементи новизни, які часто зустрічаються у науково-технічних текстах пов'язані із вживанням нових термінів, ще не зафіксованих у словниках (неологізми). Такі випадки ускладнюють переклад. Запропонований автором новий термін повинен задовольняти таким обов'язковим вимогам: мати означення; відтворювати суттєві ознаки поняття; бути однозначним (його вживання з іншим значенням допустиме лише в інших галузях); не мати синонімів; мати семантичні зв'язки з іншими термінами (в означення терміна повинні входити інші терміни цієї ж галузі); бути лінгвістично нормативним, тобто відповідати правилам орфографії; мати найвищу частоту вживання (порівняно з іншими словами, що можуть бути запропоновані як варіанти для утворення терміна). Будь-який науковий текст характеризується певною повторюваністю термінів. Тому для правильної передачі значення незнайомого і відсутнього у словниках терміна або термінологічного сполучення дуже важливо врахувати і порівняти всі випадки його вживання в даному тексті й лише після цього спробувати з'ясувати значення терміну шляхом ознайомлення із спеціальною літературою з даного питання. Велику допомогу перекладачеві може надати уже наявна перекладна література з даного питання, особливо якщо є можливість порівняти оригінал і переклад.

Робота виконана під керівництвом доц. кафедри українознавства і політології Сукачової Г. П.